

Prostředky ochrany při správě daní

Mgr. Karel Šimek

23. 11. 2015

Osnova

1. Prostředky ochrany
2. Opravné a dozorčí prostředky
3. Další prostředky ochrany
4. Soudní přezkum

- ▶ **Prostředek ochrany** = zákonem přiznaný nástroj k ochraně individuálního nebo veřejného zájmu

- ▶ **Vztah pojmů:**
 - prostředky ochrany
 - opravné prostředky
 - dozorčí prostředky
 - další prostředky ochrany
 - prostředky soudní ochrany

Prostředky ochrany

Opravné prostředky *largo sensu*

Opravné prostředky
stricto sensu

Prostředky
soudní
ochrany

Další prostředky
ochrany

Dozorčí prostředky *largo sensu*

Dozorčí prostředky
stricto sensu

Při správě daní

Mimo správu daní

Dělení prostředků ochrany:

- ▶ podle aktivní legitimace
 - iniciován ze strany osoby zúčastněné na správě daní
 - na návrh (jde-li o řízení)
 - na návrh či podnět (jde-li o jiný postup)
 - **ex officio** – iniciován z moci úřední
 - tomu může předcházet **podnět** ze strany osoby zúčastněné na správě daní

- ▶ podle chráněného zájmu
 - chrání primárně **zájem jednotlivce** (subjektivní právo veřejné)
 - v daňovém právu je typický střet mezi zájmem jednotlivce a zájmem veřejné moci na inkasu daně
 - vzájemný střet zájmů mezi jednotlivci je výjimečný
 - chrání primárně **veřejný zájem**

- ▶ **podle toho, vůči čemu směřuje**
 - z hlediska vad postupu (procesu)
 - *proti vadám řízení*
 - *proti vadám jiného (úředního) postupu*
 - z hlediska výsledku
 - *proti rozhodnutí* (nezákonnost, nesprávnost, nicotnost)
 - *proti jinému výstupu* (protokol, úřední záznam, zpráva o daňové kontrole atd.)
 - z hlediska konání/nekonání
 - *proti jednání správce daně či chování úřední osoby*
 - *proti nečinnosti*

- ▶ **podle orgánu poskytujícího ochranu**
 - *při správě daní* (správce daně)
 - prvostupňový (autoremedurní princip)
 - nadřízený (princip devolutivní)
 - *mimo správu daní* (soudní ochrana)

Opravné a dozorčí prostředky 1 / 8

- ▶ **Opravný prostředek** = prostředek ochrany proti nesprávnému nebo nezákonnému rozhodnutí při správě daní, ke kterému je aktivně legitimován příjemce rozhodnutí
 - **řádny** = směřuje proti nepravomocnému rozhodnutí (*odvolání, rozklad*)
 - proti nesprávnosti (skutkovým vadám) i nezákonnosti (právním vadám) rozhodnutí
 - **mimořádný** = směřuje proti pravomocnému rozhodnutí (*návrh na povolení obnovy řízení*)
 - pouze proti nesprávnosti (skutkovým vadám) rozhodnutí

- ▶ **Dozorčí prostředek** = prostředek ochrany proti nesprávnému nebo nezákonnému rozhodnutí při správě daní iniciovaný z moci úřední
 - **nařízení obnovy řízení** – pouze proti pravomocnému rozhodnutí
 - pouze proti nesprávnosti (skutkovým vadám) rozhodnutí
 - **nařízení přezkoumání rozhodnutí** – lze i proti nepravomocnému rozhodnutí
 - pouze proti nezákonnosti (právním vadám) rozhodnutí

Opravné prostředky

Řádné opravné prostředky

I. Odvolání (rozklad)

Mimořádné opravné prostředky

*Návrh na povolení
obnovy řízení*

III. Obnova řízení

*Nařízení
obnovy řízení*

Dozorčí prostředky

II. Přezkumné řízení

*Nařízení přezkoumání
rozhodnutí*

Opravné a dozorčí prostředky 2 / 8

Odvolání:

- ▶ podání, kterým příjemce rozhodnutí žádá správce daně vyššího stupně o skutkové i právní přezkoumání rozhodnutí správce daně nižšího stupně
 - podává se u správce daně, jehož rozhodnutí je odvoláním napadeno
- ▶ **zásada dvojinstančnosti**
 - řízení v obou instancích tvoří jeden celek
- ▶ nemožnost odvolat se – proti rozhodnutí označenému jako „výzva“
- ▶ obecně nemá odkladný (suspenzivní) účinek
- ▶ obecná lhůta pro odvolání – 30 dnů
- ▶ **vzdání se, zpětvzetí či doplňování odvolání**

Opravné a dozorčí prostředky 3 / 8

- ▶ **náležitosti odvolání**
- ▶ **vady odvolání**
- ▶ **postup správce daně prvního stupně**
 - **zamítne**
 - **vyhoví** (*autoremedura*) – lze i zčásti
 - **postoupí** odvolacímu orgánu (se stanoviskem) – *devolutivní účinek*
- ▶ **postup správce daně druhého stupně**
 - **princip úplné apelace**
 - **dokazování před odvolacím orgánem**
 - **může dojít ke změně i v neprospěch odvolatele**
 - napadené rozhodnutí **změní**
 - napadené rozhodnutí **zruší** (a zastaví řízení)
 - odvolání **zamítne** a napadené rozhodnutí **potvrdí**

Opravné a dozorčí prostředky 4/8

Obnova řízení:

- ▶ nástroj iniciovaný mimořádným opravným nebo dozorčím prostředkem umožňující skutkové přehodnocení pravomocně ukončeného řízení
 - ▶ I. fáze – **obnovovací řízení**
 - správce daně rozhoduje, za obnovu povolí či nikoli, anebo zda ji nařídí ex offo
 - návrh se podává u správce daně, který ve věci rozhodl v prvním stupni
 - subjektivní lhůta 6 měsíců (+ objektivní lhůta)
 - předpoklady (důvody):
 - vyšly na jeho nové skutečnosti nebo důkazy, které nemohly být bez zavinění příjemce rozhodnutí uplatněny dříve*
 - rozhodováno na základě pozměněného dokladu či dokladu s nepravdivým údajem
 - rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem
 - změna výsledku předběžné otázky
- * v nalézacím řízení má přednost dodatečné přiznání nebo dodatečné vyúčtování

Opravné a dozorčí prostředky 5 / 8

- ▶ správce daně, který ve věci rozhodl v posledním stupni, obnovu řízení:
 1. **zamítne**, neshledá-li důvody
 2. **povolí** (návrh)
 3. **nařídí** (ex offa)

- ▶ **II. fáze – obnovené řízení**
 - zahájeno vydáním rozhodnutí o povolení nebo nařízení obnovy řízení
 - příslušný k provedení obnoveného řízení je správce daně, který ve věci rozhodoval v prvním stupni
 - je vázán důvody nařízení obnovy (implicitně)
 - výsledek řízení: **nové rozhodnutí ve věci**, kterým se původní rozhodnutí ruší
 - opravné prostředky: standardně

Opravné a dozorčí prostředky 6/8

Přezkumné řízení:

- ▶ dozorčí prostředek umožňující právní přezkoumání ukončeného řízení
- ▶ forma iniciace: **podnět** správci daně, který v řízení rozhodl v posledním stupni
- ▶ důvody k nařízení: **nezákonnost rozhodnutí**
 - nezkoumá se pouze obsah rozhodnutí, ale celé řízení, které jeho vydání předcházelo
 - posuzuje se podle právního stavu v době vydání rozhodnutí
 - temporální účinky judikatury
- ▶ přezkoumat nelze rozhodnutí v rozsahu, v jakém bylo přezkoumáno soudem ve správním soudnictví
 - soudní přezkum neznamená automaticky verifikaci zákonnosti celého řízení (=dispoziční zásada)
 - výjimky z dispoziční zásady, kterými se musí soud zabývat vždy, i když to žalobcem není namítáno (nicotnost, prekluze, absolutní neplatnosti právního úkonu atd.)

Opravné a dozorčí prostředky 7/8

- ▶ přezkoumání rozhodnutí nařídí správce daně **nejblíže nadřízený** správci daně, který ve věci rozhodl v posledním stupni
- ▶ objektivní **lhůta** pro nařízení
- ▶ přezkumné řízení **provede** správce daně, který ve věci rozhodl v posledním stupni
 - **je vázán:** – důvody, pro které bylo přezkumné řízení nařízeno
– právním názorem v rozhodnutí o nařízení přezkoumání
- ▶ **výsledek** řízení: rozhodnutí, které:
 - původní rozhodnutí **ruší**
 - původní rozhodnutí **mění**
 - **zastavuje přezkumné řízení**, nejsou-li důvody ke změně nebo zrušení původního rozhodnutí

Opravné a dozorčí prostředky 8/8

Přezkumné řízení vs. soudní přezkum:

- ▶ probíhající soudní přezkum není překážkou pro standardní přezkumné řízení
- ▶ možnost využít i speciální typ přezkumného řízení
 - institut **uspokojení navrhovatele** ve správním soudnictví ve smyslu § 62 s.ř.s.
 - zahajuje správce daně, který rozhodl v posledním stupni
 - podmínky pro zahájení:
 - navrhovatel se žalobou ve správním soudnictví domáhá zrušení rozhodnutí správce daně (běží soudní řízení)
 - správce daně uzná (zcela či zčásti) argumentaci žalobce a sdělí záměr uspokojit navrhovatele soudu
 - správce daně **nepřihlíží k novým skutečnostem a návrhům** na provedení nových důkazních prostředků, které navrhovatel ve své žalobě neuvedl (princip koncentrace)
 - výsledek řízení je stejný jako u obecného přezkumu s tím, že **nelze změnit rozhodnutí v neprospěch** navrhovatele
 - proti výsledku nelze uplatnit opravné prostředky

Další prostředky ochrany 1 / 6

▶ **Iniciace ze strany**

- osoby zúčastněné na správě daní
 - návrh – zahajuje řízení
 - podnět – nezahajuje řízení (může zahajovat jiný postup)
- správce daně (z moci úřední)
 - na základě vlastního zjištění (vyhledávací činnost)
 - na základě podnětu

▶ **K ochraně**

- individuálního zájmu (subjektivního veřejného práva)
- veřejného zájmu

Další prostředky ochrany 2/6

Námitka (§ 159)

- proti úkonům při placení daní
- nelze-li podat odvolání
- subjektivní lhůta 30 dnů
- řízení; vydává se rozhodnutí
- rozhoduje správce daně, který úkon provedl

Námitka na podjatost (§ 77)

- namítá osoba zúčastněná na správě daní
- řízení; vydává se rozhodnutí
- jsou-li důvodné pochybnosti je úřední osoba vyloučena dříve
- rozhoduje úřední osoba stojící v čele

Další prostředky ochrany 3/6

Stížnost (§ 261)

- neposkytuje-li daňový zákon jiný prostředek ochrany
- proti postupu správce daně nebo proti nevhodnému chování úřední osoby
- nezahajuje řízení; nevydává se rozhodnutí
- vyřizuje správce daně, proti němuž směřuje; možnost prošetření nadřízeným
- srov. 175 správního řádu

Stížnost na postup plátce daně (§ 237)

- v případě pochyb o správnosti sražené či vybrané daně
- primární je kontakt poplatníka s plátcem daně
- sekundárně intervenuje správce daně
- řízení; vydává se rozhodnutí

Další prostředky ochrany 4/6

Žádost o prodloužení lhůty (§ 36)

- na žádost
- řízení; vydává se rozhodnutí
- závažný důvod
- před uplynutím lhůty
- nelze u všech lhůt

Žádost o navrácení lhůty v předešlý stav (§ 37)

- na žádost
- řízení; vydává se rozhodnutí
- závažný důvod
- po uplynutí lhůty (max. 1 rok)
- nelze u všech lhůt

Žádost o vyslovení neúčinnosti doručení (§ 48)

- na žádost
- řízení; vydává se rozhodnutí
- závažný a předem nepředvídatelný důvod
- do 15 dnů (subj.), do 6 měsíců (obj.)

Další prostředky ochrany 5/6

Prominutí daně prominutí příslušenství daně (§ 259 a násl.)

- na žádost / z moci úřední
- individuální / plošné
- řízení; vydává se rozhodnutí
- nenárokové
- přijetím DŘ významně omezeno
- od 1. ledna 2015 prominutí penále a úroku z prodlení

Posečkání daně, povolení splátek (§ 156 a násl.)

- na žádost i z moci úřední
- řízení; vydává se rozhodnutí
- zákonem stanovené podmínky
- možno vázat na další podmínky
- úrok z posečkané částky

Ochrana před nečinností (§ 38)

- na podnět i z moci úřední
- nejde o řízení; nevydává se rozhodnutí
- nutno vyčerpat před tím, než se lze obrátit na soud (§ 79 až 81 SŘS)

Další prostředky ochrany 6/6

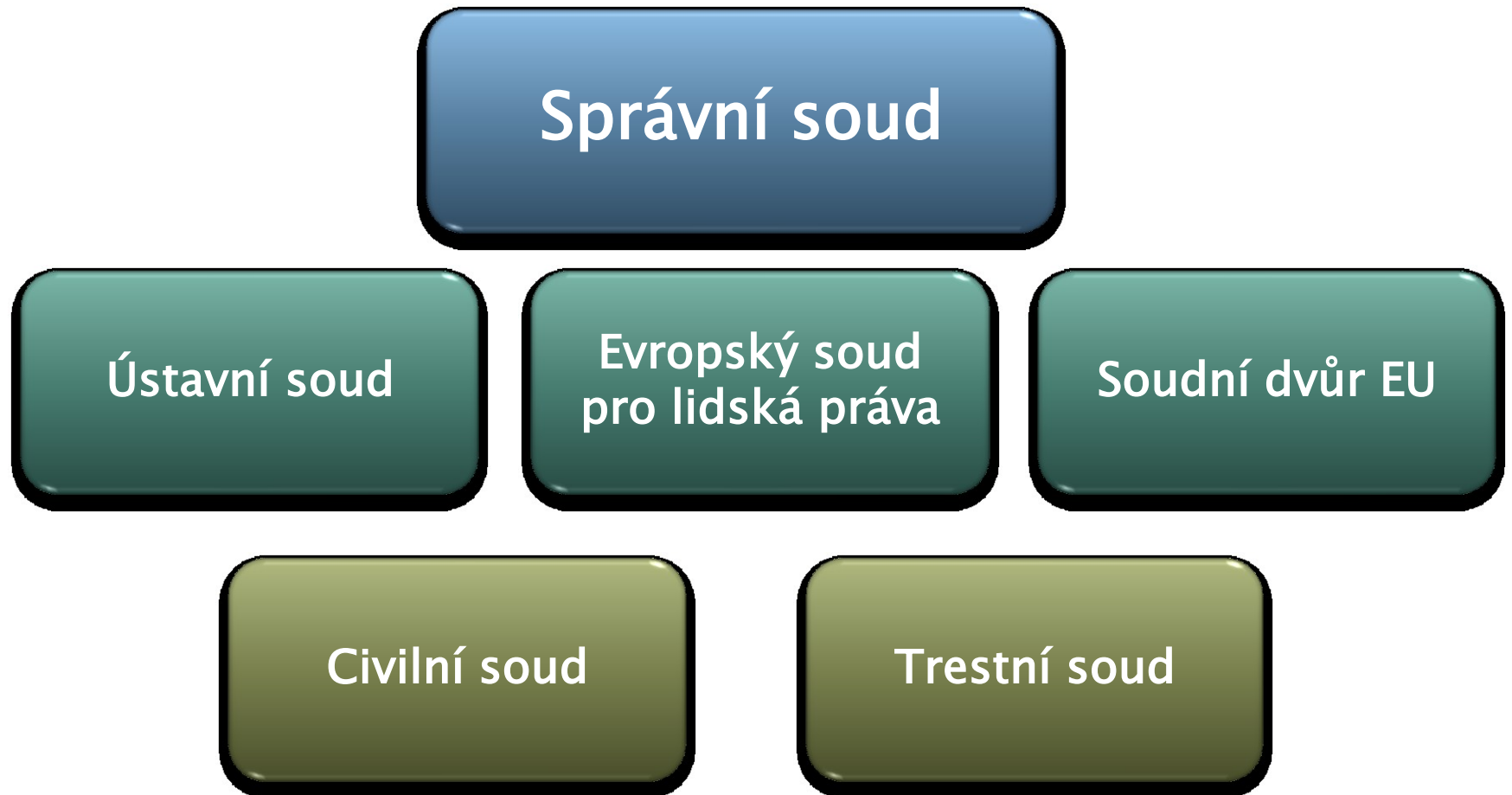
Prohlášení nicotnosti rozhodnutí (§ 105)

- z moci úřední (možno podat podnět)
- absolutní věcná nepříslušnost, zjevná vnitřní rozpornost, neuskutečnitelnost
- nadřízený správce daně
- bez časového omezení
- srov. 77 a 78 správního řádu

Oprava rozhodnutí (§ 104)

- z moci úřední
- zřejmé chyby v psaní, počtech a jiné zřejmé nesprávnosti
- správce daně, který rozhodl
- opravné rozhodnutí
- ve lhůtě pro stanovení/placení daně

Soudní přezkum

Děkuji za pozornost !

Mgr. Karel Šimek